

"להציג סיפור" – STORYTELLING

הצעות לתכנון יחידת הוראה במסגרת המשימה "דיבור בציבור"

עקרונות והנחיות למורה

תוכן עניינים:

1. הצגת סיפור – מבוא
2. מטרות התכנית וכיצד ניתן לנצל את עקרונות העבודה לתהליכי למידה
3. הצעות לפעילויות ותרגילים
4. בניית דרכי עבודה לקראת אירוע מסכם של הצגת סיפור בציבור
5. דרכי הערכה

1. הצגת סיפור - מבוא

מיומנות אמנות הצגת סיפור (storytelling) מזמנת לתלמידים תהליך לימודי יצירתי המחזק באופן מובהק גם את מיומנות הדיבור בציבור, במקביל לחוויית למידה מעשירה התורמת לתחושת הצלחה גדולה יותר הן במישור הלימודי והן במישור הרגשי.

אמנות מספרי סיפורים הנה אמנות קדומה שקיימת מראשיתה של האנושות ועד היום, זוהי אמנות המקיימת את הצורך הבסיסי בתקשורת. הקיום היומיומי של בני האדם כיצורים חיים תלוי ומבוסס על היכולת לספר ולהקשיב לסיפורים, זהו צורך אנושי אשר ניתן לשכללו ולהתאימו גם לתהליכי הלמידה. תלמידים יכולים וצריכים לפתח מיומנות זו ולהתאימה לצרכים מגוונים בתהליכי הלמידה.

מספר הסיפור הנו יוצר המביא את המחשבות, המידע, הרגשות והדימויים של החיים באמצעות הגשת הטקסט. ובכך הוא מחזק את התקשורת והדדיות בינו לבין קהל השומעים.

כאשר נזמן את היבט הדרמטי והבימתי בהצגת הסיפור, נשלב בין המרכיב הסיפורי-מילולי לחזותי-בימתי, כך נוכל ליצור את האירוע הפרפורמטיבי.

באמצעות תרגול התלמידים יפתחו הן את מיומנות הדיבור בציבור, את הבנה והידע של נושאים נלמדים בתחומי דעת שונים בדרך של למידה חווייתית ופעילה.

להציג סיפור הנה טכניקה המאפשרת לתלמידים להטמיע גופי ידע וערכים תרבותיים באמצעות מהלך לימודי חוויית תוך שילוב ההיבטים: הקוגניטיבי, המילולי, הפיסי והחברתי.

2. מטרות היחידה - עקרונות ה- Storytelling בתהליכי למידה תוך חיזוק

הנושא "דיבור בציבור"

- א. פיתוח מיומנות דיבור/סיפור בפני קהל שומעים
- ב. תכנון תהליך חקר של נושא נלמד ושל מקורות הסיפור
- ג. היכרות עם מאפייני הסיפור
- ד. הרחבת אוצר מילים, הקפדה על כללי הדקדוק
- ה. היכרות עם רכיבי האירוע הבימתי
- ו. פיתוח החשיבה הביקורתית ופתרון בעיות כחלק מתהליך העברת הטקסט המילולי לאירוע בימתי
- ז. למידת נושאים תרבותיים, מסורתיים וערכיים תוך חשיפה לטקסטים מגוונים: סיפורי עמים, אגדות, סיפורים היסטוריים וכדומה.

3. הצעות לפעילויות ותרגילים

א. מיומנויות וטכניקות של מספרי סיפורים

עבודה קולית: ניתן לשכלל ולתרגל עבודה קולית בהתייחס ל:

גובה הקול, עוצמה, דיקציה, אינטונציה, טון ונימה, המעבירים את המשמעויות מעבר לתוכן הפשוט.

ניתן לקיים סדנת תרגילים שתבהיר ותחזק את הנושאים הללו. מה ניתן ללמד בבחירת האמצעים הקוליים והחזותיים על מנת לחדד את הרעיונות וההדגשים בסיפור.

- בקשו מהתלמידים לקרוא קטע מתוך טקסט ללא כל שינוי או גיוון בקריאה.
- אחר כך בקשו מהתלמידים לספור מ 1 עד 10 תוך שינוי של נתונים לדוגמא: לספור בכעס, ברוך, בגעגוע, ברשמיות, כמוסר מספר טלפון וכו'.

- חזרו לאותו טקסט שנקרא בשלב הראשון ובקשו מהתלמידים לקרוא את הטקסט תוך בחירה של נתון מסוים כמו: מצב רוח, רגש, רצון וכו'.
- בקשו מהתלמידים לקרוא את הטקסט תוך פעולה פיסית לדוגמא: תוך הליכה בחול חם, תוך הליכה במקום חשוך וכו'.
- בקשו מהתלמידים לספר סיפור קצר שבחרו תוך שילוב של מוסיקת רקע שבחרו, שימוש בחפץ, תלבושת, הקרנת תמונות, צילומים או סרט ברקע.

ב. למידת הסיפור ומיפוי המהלך הדרמטי בו

על מנת לספר סיפור, יש להכיר את הטקסט היטב ולזהות את התבנית והמהלך הדרמטי בו, למפות את נקודות ההתפתחות או השינויים בו – התחלה, אמצע וסוף ולאפיין, את ה-5 W (who, where, when, what, why)

פעילויות לדוגמא:

- בקשו מהתלמידים לתאר בכתב כיצד הסיפור מתחיל, מה מתרחש בהמשך, מה מתרחש בנקודת השיא, מה מתרחש לקראת סיומו של הסיפור ובסיומו של הסיפור.
- בקשו מהתלמידים לצייר כמה מהרעיונות הסיפור או את המהלך בסיפור במספר ציורים, כאשר כל ציור מתייחס לחלק אחר בסיפור (story board).
- בקשו מהתלמידים לחזור לספר כל חלק בסיפור כאשר הם מודעים לנקודות המפנה בסיפור.

4. תכנון אירוע מסכם - הצגת סיפור בציבור

אירוע המבוסס על הצגת סיפורים של התלמידים יכול להוות סיום לתהליך למידה באופן יצירתי. אירוע הצגת הסיפורים יכול להתקיים בכיתה, בספריה, במרחב פתוח, באולם התכנסות בהתאם להגדרה ואפיון האירוע. הסיפורים הנבחרים יכולים להציג נושא מדעי, היסטורי, סיפור המבוסס על הווי תרבותי, סיפורי עדות, סיפורים מן העיתונות המציגים דילמות חברתיות, המציגים תפיסות וערכים. סיפורים אישיים המציגים פתרונות ודרך התמודדות עם נושאים חברתיים וכו'.

אבני דרך בתהליך:

- התלמידים יבחרו יחד עם המורה סיפור או טקסט המתייחס לנושא נבחר.
- התלמידים יקראו ויכירו היטב את הטקסט.
- התלמידים יחקרו יחד עם המורה את תפקידו של המספר, האם המספר יוצר אירוע בימתי הכולל דמויות נוספות? אם המספר מתחלף? מהם היחסים של המספר עם הדמויות? כיצד נוצר אירוע בימתי? מהו הפער בין הגדה להראיה במטרה ליצור משמעויות ופרשנות לסיפור.
- התלמידים יבחרו יחד עם המורה באיזו דרך יספרו את הסיפור. מהי הפרשנות שלהם לסיפור? כיצד יביימו את הצגת הסיפור? ניתן לשלב מספר דמויות המציגות את העמדות השונות, הדמויות השונות בסיפור.
- ניתן לבקש מהתלמידים לאפיין את הדמויות בסיפור בכתב ו/ או בע"פ
- בתהליך הצגת הסיפור ניתן להציע שילוב של מוסיקה, תלבושות, אביזרים, פרטי תפאורה שיחזקו את הפרשנות שניתנה לסיפור.
- בתהליך העבודה על הצגת הסיפור ניתן להתייחס לרכיבים הבאים:
 - דיבור ברור וחזק
 - גיוון - שינויי קצב, אינטונציה, עוצמה, קול גבוה, נמוך צבע קול)
 - גיוון ושינוי במרחב
 - פנייה ישירה לקהל
 - חזרות על מילים, משפטים על מנת להדגיש רעיון
 - תנועות גוף המשלימות או מחזקות את הנאמר
- בתהליך העבודה יש להחליט מה נאמר ומה מוצג ומשלים את הנאמר הפער בין האמירה והראיה. אירוע בימתי של הצגת סיפור אינה מתבסס רק על ההיבט המילולי אלא השילוב בין הממד החזותי לפיזי המייצר חווית הצגת סיפור יצירתית ומרתקת.
- יש להחליט מהי מסגרת הצגת הסיפור מיהו הקהל, היכן היא תתקיים.

5. דרכי הערכה

יש להכין מחוון להערכת השלבים השונים בתהליך לדוגמא

• עבודה קולית והגשת טקסט

חלש	בינוני	טוב	טוב מאוד	
				עבודה קולית: עוצמה, דיקציה, אינטונציה
				שפת גוף ותנועה
				יצירת קשר עם הקהל
				אפיון דמויות
				קצב הסיפור

• הכנת הסיפור

חלש	בינוני	טוב	טוב מאוד	
				בחירת הסיפור
				הבנת תבנית העלילה
				אפיון דמויות
				הכרות עם ההקשרים הרחבים של הסיפור בהתייחס למקום, זמן ותרבות
				בחירת הסיפור